

İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri Ve Düşünme Stilleri

Primary Schools Administrators' Social Skill Levels and Thinking Styles

Kaya YILDIZ*

Özet

Bu araştırmanın amacı; İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ile Düşünme Stilleri arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Bu araştırmanın çalışma grubunu, Bolu ili merkez ve ilçe merkezlerinde yer alan İlköğretim Okullarında görev yapan 54 İlköğretim Okulu Müdürü oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla iki ölçme aracı kullanılmıştır. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin sosyal beceri düzeyleri için "Sosyal Beceri Envanteri" ve düşünme stilleri için "Düşünme Stilleri Ölçeği" kullanılmıştır. İlköğretim Okulu yöneticilerinin Sosyal Beceri düzeyleri "Orta" düzeydedir. Alt boyutlar da ise yöneticilerin Sosyal Kontrol ve Sosyal Anlatıcılık boyutlarında yüksek ortalama ile "Çoğunlukla" düzeyindedir. Duyuşsal Anlatıcılık ve Sosyal Duyarlılık boyutlarında düşük ortalama ile "Orta" düzeydedir. İlköğretim Okulu yöneticilerinin en çok tercih ettiği düşünme stiline Hiyerarşik, en az tercih ettikleri düşünme stili ise Anarşik düşünme stilidir. İlköğretim Okulu yöneticilerinin Sosyal Beceri düzeyleri ile düşünme stilleri arasında pozitif ve negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Beceri Düzeyi, Düşünme Stili, İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sosyal Becerileri ve Düşünme Stilleri

Abstract

The aim of this study is to identify the relationship between level of the social skills levels and thinking styles of primary school administrators. This study group is formed by (N:40) primary school administrators working at primary schools located in the city center Bolu and in other provinces of Bolu. In the study two data collection instruments were used. In order to identify the social skills level of school administrators. Social Skills Inventory and to identify the thinking styles of school administrators Thinking Styles Scale were used. It was found that the social skills level of school administrators are at moderate level. When the sub-scales social control and social expressivity are concerned, it was found that their social skills are at mostly level with high means scores. When emotional expressivity and social sensitivity subscales are concerned, their social skills are at moderate level with low mean scores. It was found the primary school administrators mostly preferred

---

* Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: yildiz_k1@ibu.edu.tr

hierarchy thinking style while anarchic thinking is the least preferred thinking style. A positive and negative relationship was found between the social skills level and thinking styles of primary school administrators.

Key Word: Social Skills Level, Thinking Style, Primary school administrators

Giriş

Okulun amaçlarını gerçekleştirecek yapısını yaşatacak ve havasını koruyacak iç öğelerin lideri okul yöneticisidir. Okul denilen sosyal sistemin birey ve kurum boyutlarını dengede tutabilmesi, okul yöneticilerinin bir örgüt mühendisi kadar sosyal mühendis olmasını gerektirmektedir. Okul yöneticileri etkili olabilmek için hem yönetim kavram ve kuramları hem de insan ilişkileri alanında bir takım bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekir. Bu becerilerden birisi de sosyal becerilerdir.

Sosyal beceriler bir dizi sözel ve sözsüz davranışları / eylemleri içermektedir. Beden dilini etkili bir biçimde kullanabilme, kişilerarası ilişkileri başlatma, geliştirme ve sürdürme, atılganlık, kendini ifade edebilme, kişilerarası çatışmaları çözme, öfkeyi kontrol edebilme, problem çözme, karar verme, konuşma ve dinleme becerileri sosyal beceriler arasında sayılabilir (Bacanlı, 1999). Başarılı kişilerarası ilişkilerin önemli belirleyicileri olan sosyal beceriler, bireyin kendisine ve başkalarına gelebilecek zararı en aza indirirken, sosyal etkileşimlerden olumlu güç kazanma şansını en üst düzeye çıkarmaktadır (Dupper ve Krishef 1993).

Sosyal Beceriler ile ilgili literatürde verilen tanımlar incelendiğinde sosyal beceriler, kişiler arası ilişkilerde sosyal bilgiyi alma, çözümlenme ve anlamının yanı sıra uygun tepkilerde bulunma, hedefe yönelik ve sosyal bağlama göre değişen, hem gözlenebilir hem de gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal öğeleri içeren ve öğrenilebilir davranışlar olarak anlaşılmaktadır (Altınoğlu-Dikmeer, 1997; Hargi, 1994; Howing, Wodarski, Kurtz and Gaudin, 1990; Marlowe 1986; La Greca, 1993; Ladd ve Mize, 1993; Akt.Yüksel, 1997; Akkök, 1996).

Riggio (1986) Sosyal Becerileri 1. Anlatımcılık ve 2. Duyarlık olarak iki gruba ayırmakta ve bu iki temel sosyal beceriyi de; duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlık, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlık, duyuşsal kontrol ve sosyal kontrol olarak alt gruplara ayırmaktadır. Bunları kısaca özetlemek gerekirse duyuşsal anlatımcılık diğer

bireyleri etkilemeye yönelik becerileri; duyuşsal duyarlık karşıdaki bireylerin duyu ve dūşüncelerinin farkında olma becerilerini; sosyal anlatımcılık sözel ifade, sözel akıcılık, karşılıklı konuşabilme ve görüş aliř-verişinde bulunabilme becerilerini ifade etmektedir. Sosyal duyarlık ise başkalarından gönderilen sözel mesajları alma, anlama, toplumsal kuralları öğrenme ve buna göre davranma becerilerini ifade etmektedir. Dięer bir sosyal beceri alanı olan duyuşsal kontrol, duyuşsal iletişimi ve sözel olmayan ifadeleri düzenleme becerisini ifade etmekte; sosyal kontrol ise insanlara karşı sergilenen sözel mesajların ve davranışların düzenlenmesi ve kendini ifade becerileri olarak açıklanmaktadır (Riggio 1986, 1989).

Yapılan birçok araştırmada sosyal becerilerde gözlenen yetersizliğin olumsuz sonuçları üzerinde durulmaktadır. Bunları kısaca özetlemek gerekirse; sosyal beceri düzeyi düşük olan bireylerin saldırganlık, suç işleme, duygusal sorunlar, madde kullanma, yalnızlık, yüksek düzeyde risk içeren cinsel davranışlar, düşük akademik başarı, okuldan atılma, depresyon ve yüksek kaygı (Elliott & Gresham, 1987; Fox & Boulton, 2003; Hamarta, 2000; Hansen, Nangle & Meyer, 1998; Harman, Hansen, Cochran, & Lindsey, 2005; Huprich, Clancy, Bornstein, & Nelson-Gray, 2004; Matson, Smiroldo & Bamburg, 1998; Nangle & Hansen, 1998; Riggio, Tucker & Coffaro, 1989; Spence, 2003; Segrin, 2001) gibi sorunları diğer bireylere göre daha çok yaşadıkları rapor edilmektedir. Spirito ve Hartford da (1990) sosyal beceri düzeyi düşük olan bireylerin, günlük sorunlarla başa çıkmada ve kişilerarası ilişkileri sürdürmede yaşadıkları yetersizlik nedeniyle daha mutsuz olduklarını belirtmektedir.

Eğitim sisteminin en önemli kurumu okuldur. Eğitim sistemindeki alt sistemlerden birisindeki olumsuzluk, diğer alt sistemleri de olumsuz yönde etkileyebileceği için okulun başarılı olması tüm alt sistemlerinin uyumlu çalışmasıyla mümkündür. Eğitim sisteminin çıktılarının istenilen kalitede olması için alt sistemlerin uyumlu çalıştırılması ve daha işlevsel hale getirilmesi gerekmektedir. Kalıtımsal eğilimler ve özellikle ilk yaşantılar ile sonraki yaşamı sürecinde her birey gibi okul yöneticileri de; okul ve çevre ile ilişkisinde, onu algılamada, hedeflediği amaçlara ulaşmada ve problem çözmede belirli yaklaşımlar geliştirir. Bu süreçte okul

yöneticileri; gerçeğin farklı yönlerine dikkat çeker, farklı türde veri toplar, bu verileri farklı şekilde düzenler, bunlardan farklı sonuçlar çıkarır, farklı kararlara ulaşır ve bu kararları da farklı biçimde uygular. Böylece farkında olsun ya da olmasın, her okul yöneticisinde farklı bilgi işleme biçimleri diğer bir ifade ile farklı düşünme biçimleri gelişir.

Düşünme stili, bireyin becerilerini kullanmada tercih ettiği yol, yöntem; ise bireylerin kendileri için daha çok kullanılabilir ve uygun buldukları bilgi işleme biçimi olarak tanımlanmıştır. Düşünme stili kendi içinde bir beceri değil, daha çok bir tercihtir. Dolayısıyla iyi ya da kötü şeklinde sınıflandırılacak bir stilden değil, ancak farklılıklarından söz edilebilir. Bu nedenle, içinde bulunulan duruma, karşılaşılan probleme bağlı olarak ve zaman içinde kullanılan düşünme stili değişebilir. Düşünme stilleri, bireylerin karşılaştıkları çeşitli problemlere, olaylara, olgulara ve değişkenlere karşı zihinsel süreçler sonucu sergilediği yaklaşım ve eğilimlerdir. Düşünme stilleri, bireyin bilgiyi nasıl aldığı ve işlediğiyle yakından ilgilidir. Bireylerin her bir stilin miktarında değişiklik gösterdiği bir profili mevcuttur, ancak yalnızca bir profile bağımlı değildirler. Düşünme stilleri yeteneklerden ayrıdır. Yetenek bireyin yapabileceği şeyi gösterirken, stil bireyin yeteneklerini nasıl kullanacağına yönelik tercihlerin bir ifadesidir (Buluş, 2005; Sternberg, 1994; Sternberg ve Grigorenko, 1995; Sünbül, 2004; Zhang, 2000).

Bireyin kullandığı düşünme stilleri yaşam boyu değişebilir, çeşitlenebilir veya gelişimsel olarak farklılıklar gösterebilir. Bireylerin kendilerine özgü düşünme stilleri vardır. Her ne zaman mümkün olursa olsun, insanlar kendilerini yönetmenin biçimini seçerler. Stiller yaşam talepleri ve zamana göre değişebilir. Düşünme stilleri insanların içinde buldukları koşullar tarafından biçimlendirilebilir. Zihinsel Özerklik Teorisi 5 boyut içerisinde 13 düşünme stilini tanımlar (Fer, 2005).

I. İşgörüler:

- 1.*Yasa yapıcı:* Yenilikçi, yaratıcı, fikir üreten.
- 2.*Yürütmeci:* Uyumlu, düzenli, verilen talimatları izleyen.
- 3.*Yargılayıcı:* Yargılayan, değerlendiren, görüş belirten.

II. Biçimler:

4. *Monarşik*: Aynı anda tek amaca ve işe odaklanan.
5. *Hiyerarşik*: Çok işi, aynı anda, öncelik belirleyerek yapan.
6. *Oligarşik*: Çok işi, aynı anda, öncelikleri belirlemeden yapan.

7. *Anarşik*: İşlere rastgele yaklaşan, sistemlerden kaçınan.

III.Düzeyler:

8. *Global*: Soyut düşüncelerle, genel çerçeveye uğraşan.

9. *Local*: Somut düşüncelerle, ayrıntılarla uğraşan.

IV.Yönelim:

10. *İçsel*: Bağimsız, kendine yeten, iletişimden kaçınan.

11. *Dışsal*: Başkalarıyla çalışan, sosyal olan, bağımlı olan.

V.Eğilimler:

12. *Yenilikçi*: Yenilikçi, geleneğe karşı çıkan, hayalci.

13. *Muhafazakar*: Geleneksel, denenmiş tercih eden, gerçekçi.

Yapılan literatür taramalarında Düşünme Stilleri ve Sosyal Beceriler ile ilgili çok sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Sosyal becerilerle ilgili araştırmaların çoğunluğu, öğrencilerin ve öğretmen adaylarının sosyal becerilere ilişkin araştırmalardır. Yine literatürde okul yöneticilerin sosyal becerileri ile ilgili doğrudan yapılan çok fazla araştırma yer almamaktadır. Yapılan araştırmalardan bazıları; Ekinci (2006), Güçlü (1997), Yüksel (2004), Kara (2000), Çelik (2004) ve Hamamcı (2006)'nın yapmış olduğu araştırmalardır. Düşünme Stilleri ile ilgili olarak Okul yöneticilerine yönelik yapılan doğrudan Balgalmış (2007) ve Altuntaş (2008) araştırmaları yer almaktadır. Yapılan diğer çalışmalar daha çok öğrenci ve öğretmenlerin Düşünme Stilleri üzerinde yapılmıştır. Okul yöneticilerinin Düşünme Stilleri ve Sosyal Becerileri arasında ilişki ile ilgili olarak ise herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ile Düşünme Stilleri arasındaki ilişkiyi saptamaktır.

Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İlköğretim Okulu yöneticilerinin Sosyal Becerileri ne düzeydedir?
2. İlköğretim Okulu yöneticilerinin Düşünme Stilleri nelerdir?
3. İlköğretim Okulu yöneticilerinin Sosyal Becerileri ile düşünme stilleri arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ile Düşünme Stilleri arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, araştırma konusunu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2007).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2010-2011 öğretim yılında Bolu ili merkez ve ilçe merkezlerinde yer alan İlköğretim okullarında görev yapan 64 İlköğretim Okulu Müdürü oluşturmaktadır. İlköğretim Okulu müdürlerinin 10 tanesi ölçekler dağıtılırken izinli, görevli v.b. mazeretlerinden dolayı 54 okul müdürüne ulaşılmıştır. 54 ilköğretim Okulu Müdürüne dağıtılan ölçeklerden ancak 40 tanesi geçerli olmuştur. Araştırmada çalışma grubu üzerinde çalışıldığı için örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Çalışma Grubu

İlçe Adı	İlköğretim Okulu Sayısı	Dağıtılan Anket	Geçerli Anket	%
Merkez	30	25	20	% 67
Dörtdivan	2	2	1	% 50
Gerede	7	5	5	% 71,4
Göynük	7	5	2	% 28,5
Kıbrısçık	2	2	1	% 50
Mengen	5	4	3	% 60
Mudurnu	6	6	4	%67
Seben	2	2	2	% 100
Yeniçağ	3	3	2	% 67

TOPLAM	64	54	40	% 62,5
--------	----	----	----	--------

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, 2010-2011 öğretim yılında Bolu ili merkez ve ilçe merkezlerinde yer alan ilköğretim okulu yöneticilerinden iki ölçme aracı ile toplanmıştır. Ölçekler ilköğretim okulu yöneticilerine araştırmacı tarafından elden ve posta yolu dağıtılmış ve araştırmacı tarafından toplanmıştır. Ölçekler dağıtılırken 64 İlköğretim Okulu müdüründen sadece 54'üne ulaşılmıştır. 10 ilköğretim okulu müdürüne izinli, görevli v.b. mazeretlerinden dolayı ulaşılamamıştır. Dağıtılan 54 ölçeğin 47 tanesi dönmüştür. Ancak 7 ölçekte boşluklar olması, birden fazla seçeneğin işaretlenmiş olması, ölçekte eksik sayfa bulunması v.b durumlardan dolayı geçerli sayılmamıştır. Analiz işlemleri için 40 ölçek geçerli sayılmıştır. Verilerin toplanması esnasında herhangi bir sorunla karşılaşmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla iki ölçme aracı kullanılmıştır. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin sosyal beceri düzeyleri için “Sosyal Beceri Envanteri” ve düşünme stilleri için “Düşünme Stilleri Ölçeği” kullanılmıştır.

a) Sosyal Beceri Envanteri: Sosyal Beceri Envanteri (SBE), Riggoio (1986,1989) tarafından geliştirilmiş ve Yüksel (1997) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Sosyal Beceri Envanteri hem sosyal beceri alt boyutlarını hem de bütün olarak sosyal becerileri ölçmek için kullanılan bir araçtır. Sosyal Beceri Envanterinin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları hem Riggio hem de Yüksel tarafından yapılmıştır. Yüksel (1997), elde edilen güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için $r = .85$ olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerden elde edilen güvenilirlik katsayıları ise .80 ile .89 arasında değişmektedir. Bu araştırmada güvenilirlik katsayısı $r = .89$ olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerden elde edilen güvenilirlik katsayıları ise .85 ile .91 arasında değişmektedir. Aritmetik ortalamalara göre puanlama; 1.Hiçbir Zaman (1-1,79), 2.Bazen (1,80-2,59), 3.Orta (2,60-3,39), 4.Çoğunlukla (3,40-4,19) ve 5.Her Zaman (4,20-5,00) şeklindedir.

b) Düşünme Stilleri Ölçeği: Düşünme Stilleri Ölçeği (Sternberg ve Wagner, 1992) Zihinsel Benlik-Yönetimi Kuramı'nın

öngörülerini doğrultusunda geliştirilmiş, her biri sekiz madde içeren 13 alt maddeden oluşan (toplam 104 madde) ve 7 dereceli Likert tipi, bireyin kendisini rapor etmesine dayanan bir ölçektir. Tamamı olumlu cümle formatında yazılmış toplam 104 maddeden oluşmuştur. Bu maddeler, 5 temel boyut altındaki 13 alt ölçekli düşünme stiline her birini sekiz madde ile ölçmek için düzenlenmiştir. Derecelendirme yedili likert formundadır. Ölçek beş temel boyut altında 13 düşünme stiline bireyde baskın olanları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Fer, 2005). Bu ölçeğin Türkçe formunun dil eşdeğerliliği, geçerliliği ve güvenilirliği, değişik araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Fer (2005), 402 kişilik aday öğretmenlerden oluşan çalışma grubu üzerinde yaptığı incelemede aracın güvenilirlik katsayısını 0,89 olarak saptamıştır. Sünbül (2004), 268 kişilik aday öğretmenlerden oluşan çalışma grubu üzerinde yaptığı incelemede aracın güvenilirlik katsayılarını alt ölçekler açısından 0,70 ile 0,86 arasında bulmuştur. Bu araştırmada ölçeğin toplam puan açısından güvenilirlik katsayısı 0.90 olarak hesaplanırken aracın güvenilirlik katsayılarını alt ölçekler açısından 0,80 ile 0,93 arasında bulmuştur. Aritmetik ortalamalara göre puanlama; 1.Hiç Uygun Değil (1-1,85), 2.Çokaz Uygun (1,86-2,71), 3.Az Uygun (2,72-3,57), 4.Biraz Uygun (3,58-4,43), 5.Uygun (4,43-5,28), 6.Çoğunlukla Uygun (5,29-6,14) ve 7.Tamamen Uygun (6,15-7,00) şeklindedir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin araştırmanın amacı doğrultusunda analizi için, SPSS 15.0 (Statistical Packages for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. İlköğretim okulu yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ve Düşünme Stillerini bulmak için frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmaları bulunmuştur. Sosyal Beceri Düzeyleri ve Düşünme Stilleri arasındaki ilişki, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma verilerine ilişkin bulgular ve tartışma yer almaktadır.

İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri

İlköğretim Okulu yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri

Sosyal Beceriler	$\bar{x}$	ss
Duyuşsal Anlatımcılık	2,97	0,26
Duyuşsal Duyarlılık	3,09	0,31
Duyuşsal Kontrol	3,40	0,45
Sosyal Anlatımcılık	3,56	0,46
Sosyal Duyarlılık	2,98	0,56
Sosyal Kontrol	3,83	0,49
Toplam	3,27	0,23

Tablo 2. incelendiğinde İlköğretim Okulu yöneticilerinin sosyal beceri düzeyleri $\bar{x}=3,27$ ve $ss=0,23$ 'dür. Bu değerlere göre yöneticiler, sosyal beceriler bakımından kendilerini “Orta” düzeyde görmektedirler. Alt boyutlara bakıldığında ise yöneticilerin Sosyal Kontrol ($\bar{x}=3,83$; $ss=0,49$) boyutu en yüksek aritmetik ortalama ile “Çoğunlukla” düzeyindedir. Bu boyutu izleyen Sosyal Anlatımcılık ($\bar{x}=3,56$; $ss=0,46$) boyutu da yüksek bir aritmetik ortalama ile “Çoğunlukla” düzeyindedir. Duyuşsal Anlatımcılık ($\bar{x}=2,97$; $ss=0,26$) boyutu ise en düşük aritmetik ortalama ile “Orta” düzeydedir. Bu boyutu izleyen Sosyal Duyarlılık ($\bar{x}=2,98$; $ss=0,56$) boyutu da düşük aritmetik ortalama ile “Orta” düzeydedir.

İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Düşünme Stilleri

İlköğretim Okulu yöneticilerinin Düşünme Stillerinin dağılımı Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Düşünme Stilleri

Düşünme Stilleri	$\bar{x}$	ss
------------------	-----------	----

I.İşlevler	Yasayapıcı	5,21	0.82
	Yürütmeci	5,37	0.54
	Yargılayıcı	4,33	0.81
II.Formlar	Monarşik	4,53	0.67
	Hiyerarşik	5,44	0.84
	Oligarşik	4,28	0.87
III.Düzeyler	Anarşik	2,77	0.43
	Global	4,88	0.67
	Lokal	5,20	0.62
IV.Eğilimler	İçsel	3,97	1,09
	Dışsal	5,13	0.67
V.Eğilimler	Yenilikçi	5,21	0.68
	Muhafazakar	4,47	1,16

Tablo 3 incelendiğinde İlköğretim Okulu yöneticilerinin en çok tercih ettiği düşünme stiline Hiyerarşik ($\bar{x}=5,44$; $ss=0,84$) düşünme stili olduğu görülmektedir. Bu düşünme stilini Yürütmeci ($\bar{x}=5,37$; $ss=0,54$), Yenilikçi ($\bar{x}=5,21$; $ss=0,68$), Yasayapıcı ($\bar{x}=5,21$; $ss=0,82$), Lokal ($\bar{x}=5,20$; $ss=0,62$) ve Dışsal ($\bar{x}=5,13$; $ss=0,67$) düşünme stilleri izlemiştir. En düşük düşünme stili ise Anarşik ($\bar{x}=2,77$; $ss=0,43$) düşünme stildir. Yine İçsel ($\bar{x}=3,97$; $ss=1,09$) ve Oligarşik ($\bar{x}=4,28$; $ss=0,87$) ve Muhafazakar ($\bar{x}=4,47$; $ss=1,16$) düşünme stilleri de yöneticiler tarafından az tercih edilen düşünme stilleridir. İlköğretim Okulu yöneticilerinin en çok tercih ettiği düşünme stiline Hiyerarşik ($\bar{x}=5,44$; $ss=0,84$) düşünme stili olduğu görülmektedir. Bu düşünme stilini Yürütmeci ($\bar{x}=5,37$; $ss=0,54$), Yenilikçi ($\bar{x}=5,21$; $ss=0,68$), Yasayapıcı ($\bar{x}=5,21$; $ss=0,82$), Lokal ($\bar{x}=5,20$; $ss=0,62$) ve Dışsal ($\bar{x}=5,13$; $ss=0,67$) düşünme stilleri izlemiştir. En düşük düşünme stili ise

Anarşik ($\bar{x}=2,77$; $ss=0,43$) düşünme stilidir. Yine İçsel ($\bar{x}=3,97$; $ss=1,09$), Oligarşik ($\bar{x}=4,28$; $ss=0,87$) ve Muhafazakar ($\bar{x}=4,47$; $ss=1,16$) düşünme stilleri de yöneticiler tarafından az tercih edilen düşünme stilleridir.

İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ile Düşünme Stilleri Arasındaki İlişki

İlköğretim Okulu yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ile Düşünme Stilleri arasındaki ilişki Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri ile Düşünme Stilleri Arasındaki İlişki

DÜŞÜNME STİLLERİ		SOSYAL BECERİ BOYUTLARI					
		DA	DD	DK	SA	SD	SK
İşlevler	Yasayapıcı	,116	,353*	-,098	,430*	-,321*	-,054
	Yürütmeci	,163	-,317*	-,274	-,368*	,271	,517*
	Yargılayıcı	,277	,431*	,413*	,660*	,345	,205
Formlar	Monarşik	-,195	,347	-,187	-,393	,479*	-,126
	Hiyerarşik	,485*	,015	,487*	,467*	-,139	,561*
	Oligarşik	-,331*	-,011	-,419*	-,315*	,270	-,558*
	Anarşik	,127	,546*	-,293	,401*	,108	-,208
Düzeyler	Global	,421*	,202	,402*	,117	,129	-,016
	Lokal	,215	,005	-,354*	,047	,281	-,466*
Yönelimler	İçsel	-,261	,354	-,132	,223	,598*	,209
	Dışsal	,071	,291	-,091*	,406*	-,418*	,404*
Eğilimler	Yenilikçi	,013	,343	,490*	,237	-,392*	-,440*
	Muhafazakar	,309	-,023	-,399*	-,193	,478*	,129

DA: Duyuşsal Anlatımcılık   **DD:** Duyuşsal Duyarlılık   **DK:** Duyuşsal Kontrol
SA: Sosyal Anlatımcılık   **SD:** Sosyal Duyarlılık   **SK:** Sosyal Kontrol

Tablo 4’de İlköğretim Okulu yöneticilerinin Sosyal beceri düzeyleri ile Düşünme Stilleri arasındaki ilişkiye ilişkin analizler yer almaktadır. Korelasyon katsayısının $r>.80$ olması yüksek düzeyde ilişkiyi, $r=.60 / .80$ aralığı güçlü bir ilişkiyi, $r=.40 / .59$ arası orta derecede bir ilişkiyi, $r=.20 / .39$ düşük bir ilişkiyi ve $r<.20$ ise olası zayıf bir ilişkiyi ifade eder (Şencan, 2005).

Sosyal Beceriler alt boyutlarından; Duyuşsal Anlatımcılık boyutunda, Hiyerarşik ($r = 0,485$) ve Global ($r = 0,421$) düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede bir ilişki varken Oligarşik düşünme ($r = -0,331$) stili ile negatif yönde bir ilişki vardır. Duyuşsal Anlatım boyutu puanı yükselen yöneticilerde Hiyerarşik ve Global düşünme stillerini kullanma aynı oranda artmaktadır. Yine Duyuşsal Anlatımcılık düzeyi yüksek olan yöneticilerde Oligarşik düşünme stilini kullanmada aynı oranda azalmaktadır.

Duyuşsal Duyarlılık boyutunda, Yasayapıcı ($r = 0.353$) düşünme stili ile pozitif yönde düşük, Yargılayıcı ($r = 0.431$) ve Anarşik ($r = 0.546$) düşünme stili ile pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. Yürütmeci ($r = -0.317$) düşünme stilleri ile negatif yönde bir ilişki vardır. Duyuşsal Duyarlılık boyutu puanı yüksek olan yöneticilerde Yasayapıcı, Yargılayıcı ve Anarşik düşünme stillerini kullanma artmaktadır. Yine Duyuşsal Duyarlılık düzeyi yüksek olan yöneticilerde Yürütmeci düşünme stilini kullanmada aynı oranda azalmaktadır.

Duyuşsal Kontrol boyutu ile ilişkili olan düşünme stilleri Yargılayıcı ($r = 0,413$; $p < 0,05$), Hiyerarşik ($r = 0,487$; $p < 0,05$), Oligarşik ($r = -0,419$; $p < 0,05$), Global ($r = 0,402$; $p < 0,05$), Lokal ($r = -0,354$; $p < 0,05$), Yenilikçi ($r = 0,490$; $p < 0,05$) ve Muhafazakar ($r = -0,399$; $p < 0,05$) düşünme stilleridir. Bu düşünme stillerinden Oligarşik, Lokal ve Muhafazakar düşünme stilleri ile negatif yönde bir ilişki varken, Yargılayıcı ($r = 0,413$), Hiyerarşik ($r = 0,487$), Global ($r = 0,402$) ve Yenilikçi ($r = 0,490$) düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede bir ilişki vardır. Duyuşsal Kontrol puanı yüksek olan yöneticilerde Yargılayıcı, Hiyerarşik, Global ve Yenilikçi düşünme stilleri artarken, Duyuşsal Kontrol puanı yüksek olan yöneticilerde Oligarşik, Lokal ve Muhafazakar düşünme stili de aynı oranda azalmaktadır.

Sosyal Anlatımcılık boyutu pozitif yönde Yasayapıcı ($r = 0,430$), Hiyerarşik ($r = 0,467$), Anarşik ($r = 0,401$) ve Dışsal ($r = 0,406$) düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede, Yargılayıcı düşünme stili ($r = 0,660$) ile pozitif yönde güçlü derecede bir ilişki vardır. Yürütmeci, Monarşik ve Oligarşik düşünme stili ile negatif yönde bir ilişki vardır. Sosyal Anlatımcılık boyutu puan yüksek olan yöneticilerde, Yasayapıcı, Yargılayıcı, Hiyerarşik, Anarşik ve Dışsal

düşünme stillerini kullanmada aynı oranda artmaktadır. Yürütme, Monarşik ve Oligarşik düşünme stillerinde ise aynı oranda azalmaktadır.

Sosyal Duyarlılık boyutunda, Muhafazakar ($r = 0,478$), İçsel ($r = 0,598$), ve Monarşik ($r = 0,479$) düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede bir ilişki vardır. Yasayapıcı, Yenilikçi ve Dışsal düşünme stili ile negatif yönde bir ilişki vardır. Sosyal Duyarlılık boyutu puanı yüksek olan yöneticilerde, Muhafazakar, İçsel ve Yenilikçi düşünme stillerini kullanmada aynı oranda yüksel olurken Yasayapıcı, Dışsal ve Muhafazakar düşünme stillerini kullanmada da aynı oranda bir azalma olmaktadır.

Sosyal Kontrol boyutu ile Yürütme ($r = 0,517$), Hiyerarşik ($r = 0,561$) ve Dışsal ($r = 0,404$) düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede bir ilişki var iken Oligarşik, Lokal ve Yenilikçi düşünme stilleri ile negatif yönde bir ilişki vardır. Sosyal Kontrol boyutu puanı yüksek olan yöneticilerde Yürütme, Hiyerarşik ve Dışsal düşünme stillerini kullanma artarken Oligarşik, Lokal ve Yenilikçi düşünme stillerini kullanmada aynı oranda azalmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Yöneticiler, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılacak sosyal açıdan kabul edilebilir olan davranışlara sahip olmak ister. Bu davranışlar genel olarak sosyal beceri olarak adlandırılmaktadır. Başkalarının olumlu tepkiler vermesine yol açabilecek ve olumsuz tepkileri önleyebilecek becerilere sahip olmak birey için oldukça önemlidir. Sosyal beceriler bireyin yaşamında önemli bir role sahiptir, çünkü diğer insanlarla iletişimde bulunmayı kolaylaştırıcı önemli bir özelliktir. Ancak bu becerileri İlköğretim Okulu yöneticileri kendilerini “Orta” düzeyde görmektedirler. Konumları gereği birçok insanla ilişki kurmak durumunda olan okul yöneticilerinin, sosyal beceri düzeylerinin yüksek olması beklenen bir durumdur. Alt boyutlara bakıldığında, yöneticiler sosyal becerilerini sosyal kontrol ve sosyal anlatımcılık boyutunda en yüksek düzeyde algılamaktadır. Sosyal kontrol becerileri yüksek olan bireyler sosyal rollerini daha iyi yapmakta ve her türlü sosyal ortama daha rahat uyum sağlayabilmektedir. Özellikle ilköğretim okullarında her şey bürokratik kurallara göre yapıldığından, yönetici konumunda olanlar

için bu beceriler daha da önemlidir. Yöneticiler sosyal becerilerini duyuşsal anlatımcılık boyutunda ise en düşük düzeyde algılamaktadır. Sözsüz iletişim kurmakta ve duyuşsal mesajları göndermekte oldukça önemli olan bu becerilere sahip olmak önemlidir. Yöneticilerin bu becerilere sahip olmaması, onların çalışanları ile olan sözsüz iletişimlerini olumsuz etkileyebilir.

Yöneticinin, öğretmen ve öğrencinin kişisel problemleri ve endişeleriyle ilgilenirken duyuşsal ve sosyal yönden duyarlılığı ön plâna çıkar. Duyuşsal yönden duyarlı olan yönetici, öğretmen ve öğrencilerin içinde bulunduğu dönemin kültürünü anlar ve ona göre davranır. Gelişmeye açık etkin bir yönetici, öğretmen ve öğrencilerin duygularına değer verir, onların olumlu benlik kavramı geliştirmelerine yardımcı olur. Öğretmen ve öğrencilerin sözel ve sözel olmayan tepkilerine değer verir ve dinler. Yöneticilerin dinleyici ve ilk iletişimi kuran kişi olarak adlandırılan rolü duyuşsal ve sosyal yönden duyarlı olmasını gerektirir. Yönetici tüm okulu içeren faaliyetler organize ederken, grup etkinliklerini organize ederken, beklenmeyen bir durumla ya da plânların bozulması halinde ortama ayak uydururken sosyal kontrol becerilerine gereksinme duyar. Yöneticiler, öğretmenlere ve iletişimde olduğu bireylere beklentilerini açıkça belirtirken sosyal ve duyuşsal anlatımcılık söz konusudur. Sosyal ve duyuşsal anlatımcılık aynı zamanda iletişimde netlik, beklenileni tam olarak açıklama, duygu ve düşüncelerini açıklamada gerekli olan beceri unsurlarıdır. Yöneticinin öğretmen, öğrenci, veli, çevre ve diğer personelle iyi iletişim kurabilmesi, duyuşsal ve sosyal yönden anlatımcı ve duyarlı olması ile ilgilidir. Yöneticiler sosyal becerileri oluşturan değişkenlere bir bütün olarak sahip olmalıdır. Bu değişkenlerden biri ya da bazılarını sahip olmak sosyal beceri için yeterli değildir. Çünkü sosyal beceriyi oluşturan unsurlar birbirleri ile ilişkilidir. Diğer bir deyişle yönetici sosyal ve duyuşsal yönden anlatımcı, duyarlı ve kontrol becerilerine sahip olmak durumundadır. Bunlardan bazılarını sahip olup diğerlerine sahip olmamak eksiklik olarak görülmektedir.

Yöneticiler, duyuşsal kontrol, duyuşsal duyarlılık vb. gibi sosyal becerilere sahip olabilirler. Bunlar önemlidir. Fakat genel olarak sosyal becerilerin varlığı için yeterli değildir. Yöneticiler sosyal becerileri oluşturan değişkenlere bir bütün olarak sahip olmalıdır.

Örneğin, yönetici kendisini ifade edebilir, okulu ve ilişkide olduğu çevreyi kontrol edebilir ancak duyarlı değilse öğretmenleri, öğrencileri, velileri, çalışan diğer personeli kısaca iletişim içinde olduğu herkesi anlamak konusunda yetersizlik sergileyecektir. Bu da okulda eğitim ve öğretimle ilgili plânladığı bazı hedeflere ulaşmasını engelleyebilir. Yönetici anlatımcı, duyarlı olabilir ancak kontrol becerisi yoksa okulda en küçük bir olaya öfkelenip kendisini güç durumda bırakacak tepkiler sergileyebilir. Ancak duyuşsal ve sosyal yönden kontrol becerilerine sahip olmakla olumsuz tepkilerden kaçınabilir (Yüksel, 2001).

Kara (2000) tarafından yapılan araştırmada da, okul müdürlerinin orta düzeyde sosyal becerilerini algıladıklarını bulmuştur. Ayrıca, müdürler sosyal becerilerini sosyal kontrol boyutunda en düşük, sosyal anlatımcılık boyutunda en yüksek düzeyde algılamışlardır. Çelik (2004) tarafından yapılan araştırmada da İlköğretim Okulu yöneticilerinin Sosyal beceri yeterlikleri tüm boyutlarda orta düzeyde bulunmuştur. Hamamcı (2006) tarafından yapılan araştırmada da yöneticilerin sosyal becerilerini yüksek düzeyde algıladıkları görülmektedir. Alt boyutlara bakıldığında ise yöneticiler, duyuşsal anlatımcılık boyutunda sosyal becerilerini en düşük, sosyal kontrol boyutunda ise en yüksek düzeyde algılamışlardır.

İlköğretim Okulu yöneticilerinin en çok tercih ettiği düşünme stili Hiyerarşik düşünme stildir. Hiyerarşik düşünme stili, farklı görev ve alanlarla ilişkili olarak, birçok amacı aynı anda dikkate alma eğilimini ifade eder. Bu stili benimseyen yöneticilerin, öncelikli ihtiyaçlarının öneminin farkında oldukları için, durumları ve problemleri daha iyi organize etme eğiliminde oldukları, yine yöneticilerin sistemli çalışma becerileri büyük ölçüde bu düşünme stili ile ilişkili olduğu söylenebilir (Duru, 2004). İlköğretim Okulu yöneticilerinin en çok tercih ettiği diğer bir düşünme stili de Yürütme düşünme stildir. Yürütme düşünme stili, bir görevi yerine getirme ve uygulama ile ilgilidir. Bu stili benimseyen yöneticiler var olan kurallara uymayı ve yapılandırılmış problemleri tercih etme ve kendi kendilerine bir yapı yaratmaktan ziyade, bilinen, var olan yapı ve yöntemleri kullanmayı seven bireyler olarak tanımlanabilir. Çözümü bilinen bir matematik problemi, bu stile sahip yöneticilerin hoşlandıkları bir etkinliktir. Bu

stile sahip bireyler uygulamacıdır denilebilir (Akbulut, 2006; Innerst, 1998).

İlköğretim Okulu yöneticilerinin en az tercih ettikleri düşünme stili Anarşik düşünme stilidir. Anarşik düşünme stili, bir konuya yaklaşma ve sistemli olmama eğilimiyle ilişkilidir. Bu nedenle bu stili tercih eden insanlar, sistemli ve organize bir motivasyona sahip değildirler ve problemlere gelişigüzel yaklaşma eğilimi gösterirler. Sistemleri dikkate almama, kural ve prosedürlere uymama, katı tutum ve otoriteye direnç gösterme eğilimindedirler. Anarşik düşünme stilinde birey, kaygı yaratmayan, rahatlık, esneklik veren işler üzerinde yoğunlaşmaktan hoşlanır. Herhangi bir şeye bağlı olmaktan kaçınır (Buluş, 2002; Duru 2004; Çubukçu, 2004). İlköğretim Okulu yöneticilerinin en az tercih ettikleri diğer bir düşünme stili de İçsel düşünme stilidir. İçsel düşünme stili içedönük, bireysel ilgi ve amaçlar geliştirme eğilimiyle ilişkilidir. Bu stili kullanan bireyler, genellikle konu merkezli, soğuk, ilgisiz ve daha az sosyaldirler. Çalışmalarını işbirlikli öğrenme aktiviteleri ile değil, kendi baslarına tamamlamakla haz alırlar (Buluş, 2002; Duru, 2004).

Benzer araştırma yapan Balgalmış (2007) okul yöneticilerin sıklıkla kullandığı düşünme stillerinin Yürütme, Yasama ve Dışsal düşünme stilleri olduğu; Altuntaş (2008) okul yöneticilerinin sıklıkla kullandıkları ilk üç düşünme stilinin Yasama, Yürütme ve Hiyerarşik düşünme stilleri olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Oflar (2010) öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmada, ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin en yüksek tercih ettiği düşünme stili Yasa Yapıcı ve en düşük tercih ettiği düşünme stili ise Muhafazakar düşünme stili olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Araştırmada, İlköğretim Okulu yöneticilerinin Sosyal beceri düzeyleri ile Düşünme Stilleri arasındaki ilişki vardır. Sosyal Beceriler alt boyutlarından; Duyuşsal Anlatımcılık boyutunda, Hiyerarşik ve Global düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede bir ilişki varken Oligarşik düşünme stili ile negatif yönde bir ilişki vardır.

Duyuşsal Duyarlılık boyutunda, Yasayapıcı düşünme stili ile pozitif yönde düşük, Yargılayıcı ve Anarşik düşünme stili ile pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. Yürütmeci düşünme stilleri ile negatif yönde bir ilişki vardır.

Duyuşsal Kontrol boyutu ile ilişkili olan düşünme stilleri Yargılayıcı, Hiyerarşik, Oligarşik, Global, Lokal, Yenilikçi ve Muhafazakar düşünme stilleridir. Bu düşünme stillerinden Oligarşik, Lokal ve Muhafazakar düşünme stilleri ile negatif yönde bir ilişki varken, Yargılayıcı, Hiyerarşik, Global ve Yenilikçi düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede bir ilişki vardır.

Sosyal Anlatımcılık boyutu pozitif yönde Yasayapıcı, Hiyerarşik, Anarşik ve Dışsal düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede, Yargılayıcı düşünme stili ile pozitif yönde güçlü derecede bir ilişki vardır. Yürütmeci, Monarşik ve Oligarşik düşünme stili ile negatif yönde bir ilişki vardır.

Sosyal Duyarlılık boyutunda, Muhafazakar, İçsel ve Monarşik düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede bir ilişki vardır. Yasayapıcı, Yenilikçi ve Dışsal düşünme stili ile negatif yönde bir ilişki vardır.

Sosyal Kontrol boyutu ile Yürütmeci, Hiyerarşik ve Dışsal düşünme stilleri ile pozitif yönde orta derecede bir ilişki var iken Oligarşik, Lokal ve Yenilikçi düşünme stilleri ile negatif yönde bir ilişki vardır.

Öneriler

1. İlköğretim Okulu yöneticilerinin sosyal becerileri, çeşitli hizmet içi eğitim programları düzenlenerek geliştirmelerine imkan sağlanmalıdır.
2. İlköğretim Okulu yöneticilerinin sözlü ve sözsüz iletişim becerilerinin geliştirilmesi için hizmet içi eğitim programlarında bu alanlara ağırlık verilmelidir.
3. İlköğretim Okulu yöneticilerine hizmet içi eğitim programları düzenlenerek düşünme stillerinin geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Akbulut, E. (2006). Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin düşünme stil profilleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Ulusal müzik eğitimi sempozyumu* (s. 510-528). Denizli: Pamukkale Üniv. Eğt. Fak.
- Akkök, F. (1996). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi*. M.E.B. Yayınları.

- Altınöglü-Dikmeer, D. İ. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin sosyal içedönük ergenlerin içedönüklük düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altuntaş, E.A. (2008). *Okul yöneticilerinin düşünme stilleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki*” yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Bacanlı, H. (1999). *Sosyal beceri eğitimi*. Nobel Yayın, Ankara.
- Balgalmış, E. (2007). *Eğitim yöneticilerinin düşünme stilleri ile başa çıkma davranışları arasındaki ilişki*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat
- Buluş, M. (2001). Eğitimde gözardı edilen bir konu: düşünme stilleri. *Yaşadıkça Eğitim*, Sayı 72, 2-7.
- Buluş, M (2005). “İlköğretim bölümü öğrencilerinin düşünme stilleri profili açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi* (6) 1: 1-24
- Çelik, H. (2004). *İlköğretim okulu yöneticilerinin sosyal beceri yeterlilikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. A.İ.B.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu
- Çubukçu, Z. (2004). Öğretmen adaylarının düşünme stillerinin belirlenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 87-106.
- Dupper, D.R., & Krishef, C.H. (1993). School-based social-cognitive skills training for middle school students with school behavior problems. *Children and Youth Services Review*, 15, 131-142.
- Duru E. (2004). Düşünme stilleri: Kavramsal ve kuramsal çerçeve. *Eğitim Araştırmalar Dergisi*. 18.171-186.
- Ekinci Y. (2006). *İlköğretim okulu yöneticilerinin sosyal beceri düzeylerine göre öğretmenlerin iş doyumu ve iş stresinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Elliott, S. N. & Gresham, F. M. (1987). Children’s social skills: Assessment and classification practices. *Journal of Counseling and Development*, 66, 96-99.
- Fer, S. (2005). Düşünme stilleri envanterinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5(2),433-461.
- Fox, C. L. & Boulton, M. J. (2003). Evaluating the effectiveness of a social skills training (SST) programme for victims of bullying. *Educational Research*, 45(3), 231-247.
- Güçlü, N. *Okul yöneticilerinin sosyal yeterlilikleri*. Ders notları, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara
- Hamarta, E. (2000). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve sosyal beceri düzeylerinin öğrencilerin öznlük nitelikleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hansen, D. J., Nangle, D. W. & Meyer, K. A. (1998). Enhancing the effectiveness of social skills interventions with adolescents. *Education & Treatment of Children*, 21(4), 489-514.
- Hargie, O. (1994). *Social skills in interpersonal communication* (Third Edition). New York.

- Harman, J. P., Hansen, C. E., Cochran, M. E. & Lindsey, C. R. (2005). Liar, Liar: Internet faking but not frequency of use affects social skills, self-esteem, social anxiety, and aggression. *Cyber sychology & Behavior*, 8(1), 1-6.
- Howing, P.T., Wodarski, J.S., Kurtz, P.D. and Gaudin, J.M. (1990). "The empirical base for the implementation of social skills training with maltreated children." *Social Work*, 35(5): 460.
- Huprich, S. K., Clancy, C., Bornstein, R. F., & Nelson-Gray, R. O. (2004). Do dependency and social skills combine to predict depression? Linking two diatheses in mood disorders research. *Individual Differences Research*, 2(1), 2-16.
- Innerst, C. (1998). Thinking styles. *Insight on the News*, Feb., Vol.14(7):1-4
- Kara, S. (2000). *Özel ilköğretim okulu müdürlerinin sosyal beceri yeterlik düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara, Nobel Yayıncılık.
- La Greca, A.M. & Lopez, N. (1998). Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26, 83-94.
- Marlowe, H.A.J. (1986). "Social intelligence: evidence for multidimensionality and construct independence. *Journal of Psychology*. 78(1): 52.
- Matson, J. L., Smirolto, B. B. & Bamburgh, J. W. (1998). The relationship of social skills to psychopathology for individuals with severe or profound mental retardation. *Journal of Intellectual & Developmental Disability*, 23(2), 137-146.
- Nangle, D. W. & Hansen, D. J. (1998). New directions in the application of social-skills interventions with adolescents: Introduction to the special section. *Education & Treatment of Children*, 21(4), 427-431.
- Oflar Y. (2010). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin düşünme stilleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Riggio, R.E. (1986). Assessment of basic social skills. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51 (3), 649-660.
- Riggio, R. E. (1989). *Social skills inventory*. Consulting Psychologists Press, Inc.
- Riggio R. E., Tucker. J. & Coffaro, D. (1989). Social skills and empathy. *Personality and Individual Differences*, 10(1), 93 – 99.
- Segrin, C. (2001). Social skills and negative life events: Testing the deficit stress generation hypothesis. *Current Psychology*, 20(1), 19-35.
- Spence, S. H. (2003). Social skills training with children and young people: Theory, evidence and practice. *Child and Adolescent Mental Health*, 8(2), 84-96.
- Spirito, A. & Hartford, K. (1990). Social skills and depression in adolescent suicide attempters. *Adolescence*, 25(99), 543-553.
- Stevahn, L. & Johnson, Sternberg, R. J. (1994). *Thinking styles: Theory and assessment at the interface between intelligence and personality*, in: R. J. Sternberg and P. Ruzgıs (Eds) *Intelligence and Personality*, 169-187. New York: Cambridge University Press.

- Sternberg, R. J., ve Grigorenko, E. L. (1995). Styles of thinking in the school. *European Journal for High Ability*, 6, 201-219.
- Sünbül, A. M. (2004). “Düşünme stilleri ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği”. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 29, 132, 25-42.
- Şencan, H. (2005), *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yüksel, G. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyine etkisi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel, G. (2001), Öğretmenlerin sahip olmaları gereken davranış olarak sosyal beceri. *Milli Eğitim Dergisi*, sayı 150, Mart, Nisan, Mayıs.
- Yüksel, G. (2004), *Sosyal beceri envanteri*, Ankara. Asıl Yayınevi.
- Zhang, L. F. (2000). Relationship between thinking styles inventory and study process questionnaire, *Personal and Individual Differences*, 29, 841-856.
- Zhang, L. F. (2001). Thinking styles and personality types revisited,” *Personality and Individual Differences*, 31, 883-884.

Extended Summary

Primary Schools Administrators' Social Skill Levels and Thinking Styles Purpose

School administrator is the internal leader who actualizes the school's aims, leads the school structure and its climate. In order for schools that are considered as social systems to keep the balance between the individual and organizational dimensions, school administrators are required to be social engineers and to have the knowledge of engineering as they are considered as in that they are organizational engineers. Meanwhile school administrators are required to have both the knowledge and skills about administration concepts and theories and human relations. In this respect one of these skills is the social skills.

Social skills are defined as behaviors that covers getting the information in inter-personal relations, analyzing and understanding the message, and reacting accordingly, chancing according to the target and the context, cognitive and affective elements that are not only learned but also both observable and unobservable elements.,

Even though thinking style is defined as a way preferred by individuals to use his/ her skills, method is defined as the way individuals mostly use and / or appropriate way to process information. In this regard, thinking style is not a skill but it is a preference.

The aim of the present study is to determine the relationship between the social skills levels and thinking styles of primary school administrators and the following questions are answered in the study.

1. What are the social skills levels of primary school administrators?
2. What are the thinking styles of primary school administrators?
3. Is there any significant the relationship between the social skills and thinking styles of primary school administrators

Method

This study is designed as a descriptive and designed as survey study and aims to determine the relationship between the social skills levels and thinking styles of primary school administrators

This study group is formed by primary school administrators working at 64 primary school teachers working in the city center and in the province centers of Bolu in 2011 – 2012 academic year.

In order to collect the data, two data collection instruments were used. For the social skills of the primary school administrators, Social Skills Inventory and for the thinking styles of primary school administrators, Thinking Styles Scale were used.

To analyze the data collected SPSS 15.0 (Statistical Packages for Social Sciences) was used. By means of this program in order to find the social skills levels and the thinking styles of primary school administrators the frequency, percentage, mean scores and standard deviation scores were calculated and to find out the relationship between the social skills levels and the thinking styles of primary school Pearson product moment correlation coefficient was used.

Results

The primary school administrators' social skills level is at the Moderate level and they mostly preferred the Hierarchic thinking style while the least preferred thinking style is Anarchic thinking style.

There is a relationship between the social skills levels and the thinking styles of the primary school administrators. Even though there is a positive moderate relationship between in Emotional Expressivity dimension as the sub-dimension of social skills and Hierarchic and Global thinking styles, there is a negative relationship in the Oligarchic thinking style. In the Emotional Sensitivity dimension, there is a positive and low level relationship with Legislative thinking style, a positive and low level relationship with Judicial and Anarchic thinking style while there is a negative relationship with Executive thinking style. There is a relationship between Emotional Control dimension with Judicial, Hierarchic, Oligarchic, Global, Local, Liberal and Conservative thinking styles. There is a positive and Moderate) relationship between Social Expressivity and Legislative, Hierarchic, Anarchic and External thinking styles and highly positive relationship with Judicial thinking styles; however, there is a negative relationship with Executive, Monarchic and Oligarchic thinking styles. In social Emotional Sensitivity, there is a positive and moderate relationship with Conservative, Internal and Monarchic thinking styles while there is a negative relationship with Legislative, Liberal and External thinking styles. Although there is a positive and moderate in social control dimension with Executive, Hierarchic and External thinking styles, there is a negative relationship with Executive, Hierarchic and External thinking styles.

Conclusion and Discussion

Social skills have important roles in individuals' lives as they make easier the communication between people. However, the primary school administrators' believe that they have these skills at the moderate level. It is expected that they have these skills at the highest level in that they have to interact with people because of their roles and status and this is an expected situation. When the sub-dimensions of

the scale is examined, it is seen that their perceptions are high at social control and Social Expressivity sub-dimensions. People who have high social control skills they perform their social roles well and easily adjust themselves in any social environment in which they are.

The primary school administrators mostly preferred the Hierarchic thinking style as it is about the tendency of considering the whole objectives at the same time that are related to different duties and subject areas. Meanwhile, the primary school administrators mostly preferred this style are aware the importance of primary needs, well organize the situations and problems and work systematically. However, the least preferred thinking style is that the primary school administrators prefer is the Anarchic thinking style as it is related to the tendency of being unsystematic. As the consequence of this, one's preferred this do not have the motivation to be motivated and unsystematic and their approach to solve the problems is to be unsystematic. They do not consider the systems; obey the rules and procedures, strict attitude, are opposed to the authority but they like focusing on work that do not create anxiety, that give comfort and flexibility and do not like to be bound to something.

There is a positive and negative relationship between thinking styles and social skills levels of primary school administrators in some dimensions

Recommendations

1. It is possible to improve social skills and thinking styles of the primary school administrators through several in-service training programs.

* * * *